

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

**Akademia
Pomorska
w Słupsku**

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачєво). Мукачєво : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПЕРСОНОГЕНЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ: СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ	9
Барчі Б. В., Васько А. І. Мотивація навчальної діяльності шляхом використання Інтерактивних технологій.....	9
Барчі Б. В., Прокоп М.С. Професійне самовиховання майбутніх фахівців.....	11
Барчі Б. В., Югас О.М. Психологічні особливості професійного спілкування філолога.....	13
Барчій М.С., Воронова О.Ю. Пензелик В.С. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій здобувачів вищої освіти.....	15
Барчій М.С., Попович А.М. Формування позитивної мотивації учіння молодших школярів в умовах дистанційного навчання.....	17
Барчій М.С., Ямчук Т.Ю. Творча активність людей похилого віку.....	19
Боднар Г.І. Сценічна витривалість та хвилювання під час художнього виконання творів.....	21
Бохонкова Ю. О. Використання особистістю випереджальної стратегії поведінки в сучасних реаліях.....	24
Брецько І.І., Буртин М.І., Бучмей І.І. Вплив стосунків у сім'ї на агресивність у дітей.....	26
Брецько І.І., Бучмей І.І., Козловська Н.В. Соціальна ситуація розвитку в студентському віці.....	28
Брецько І.І., Бучмей І.І., Тігор М.П. Соціально-психологічна характеристика підлітків, як вікової категорії.....	29
Брецько І.І., Бучмей І.І., Тороній Д.І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності.....	31
Брецько І. І., Бучмей І.І., Цип'яшук А.А. Вплив сімейної депривації на особливості уявлень про майбутнє сімейне життя підлітків.....	33
Брецько І.І., Бучмей І.І., Чекан Н.В. Психологічні напрями становлення економічної ідентичності в ранній юності.....	34
Бугайова Н.М., Бугайова О.О. Адаптація студентів-першокурсників до навчання у закладах вищої освіти.....	36
Воронова О.Ю. Рефлексія як механізм саморегуляції особистості.....	38
Воронова О.Ю., Барчій М.С., Туріна Л.Ф. Особливості впливу рефлексії на пізнавальну активність юнаків.....	40
Гошовський Я.О., Гошовська Д.Т. Особливості родинних зв'язків та шлюбно-сімейних стосунків у сім'ях заробітчан.....	43
Іванюк О.С., Мельник Ю.В. Дослідження духовних цінностей осіб юнацького віку.....	45
Кикоть С.М., Алмашій І.І. Екологопсихологічна модель у формуванні екологічної культури студентської молоді.....	46
Коломієць Л. І. , Литвак Т. Г. . Інноваційний потенціал осіб юнацького віку.....	48
Kostiu S. Manipulation in the context of socio-psychological adaptation of the individual.....	50
Костю С.Й., Ямчук Т.Ю., Долинай М.І. Психологічні аспекти формування світогляду молодших школярів.....	52
Костю С.Й., Ямчук Т.Ю., Долинай М.І. Психологічні аспекти емоційного розвитку дітей.....	54
Котубей В.Ф., Томинець М.П. Духовний аспект становлення особистості.....	55

Підлітковий вік є сенситивним для розвитку самосвідомості особистості. У підлітків виникає інтерес до себе, якостей своєї особистості, потреба оцінити, порівняти себе з іншими, розібратися у своїх почуттях і переживаннях. На основі розвитку самосвідомості, зростання вимог до себе, нового становища серед ровесників і старших у них з'являється прагнення до самовиховання. Вони намагаються розвинути в собі позитивні якості, подолати негативні риси [2].

Отже, підлітковий період є важливим етапом психічного та особистісного розвитку. Він характеризується особливою соціальною ситуацією, видами діяльності, новоутвореннями, специфічним перебігом кризи. Значні зміни відбуваються у розвитку інтелектуальної, спонукальної та емоційно-вольової сфер, у становленні самосвідомості. За несприятливих соціально-психологічних умов виникають труднощі у розвитку особистості, зокрема формування акцентуацій характеру. Знання дорослими вікових та індивідуальних особливостей підлітків дає їм змогу ефективно керувати психічним та особистісним розвитком дітей, попереджувати та долати виникаючі труднощі та проблеми.

Література

1. Божович Л. И. Личность и её формирование в детском возрасте / Л. И. Божович. – Санкт-Петербург: Питер, 2009. – 400 с.
2. Корнилова Т. В. Подростки группы риска / Т. В. Корнилова, Е. Л. Григоренко. СПб.: Питер, 2005. – 336 с.
3. Мудрик А. В. Соціальна педагогіка / А. В. Мудрик – М.: Академія, 2000. – 270 с.
4. Ремшмидт Х. Подростковый и юношеский возраст: проблемы становления личности /Х. Ремшмидт. – М.: Мир, 1994.

УДК 159.947.5:37.015.3:005.32

БРЕЦКО І.І., БУЧМЕЙ І.І., ТОРОНІЙ Д.І.
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасна наука дозволяє диференціювати терміни «навчання», «учіння», «навчальна діяльність». Навчання – це спеціально організований процес керування вчителів учнями. В процесі навчання вчитель стимулює активність школярів, контролює та керує діяльністю навчання, надає необхідну інформацію та засоби виховання навчальних задач. Під учінням розуміють діяльність самого учня скеровану свідомою метою та спрямовану на засвоєння знань, умінь, формування навичок. Учіння є активним процесом, провідною діяльністю учнів. Таким чином, навчальна діяльність визначається як склад на спільна діяльність вчителя (навчання) та учнів (учіння).

Загально визнана специфічна особливість навчальної діяльності полягає в тому, що її результатом прямим продуктом є насамперед розвиток самого

учня, надбання ним нових якостей, засвоєння способів поведінки, знань та механізмів регуляції.

Мотиви навчання (за Л.І. Божович) – це почуття, що характеризують особистість школяра, її основну спрямованість, яка виховується протягом його життя як сім'єю, так і самою школою [4].

Дослідження мотивації навчання починається з проблеми визначення даного поняття, а також пов'язаних з ним понять „ мотив”, „ мотиваційна сфера” та ін.. Серед авторів немає повної одностійкості у визначенні вищевказаних понять. Розбіжності у розумінні їх змісту пов'язані із складністю предмета вивчення, а також різноманітністю підходів до вивчення проблем[5].

Як відомо мотиви навчання – це суб'єктивні явища, що виникають, розвиваються і формуються на основі потреб учня. На думку В. Граби лис, навчання задовольняє три групи потреб дитини: пізнавальні, соціальні та потреби пов'язані з образом власного „ Я” [2]. Пізнавальні мотиви виявляються у спрямованості школяра на засвоєння знань, на виявлення інтелектуальної активності у процесі навчання. Велике значення має й усвідомлення учнем важливості пізнавальних мотивів, перетворення їх на провідні.

З успішністю та оцінкою вчителями результатів діяльності тісно пов'язані рівень домагань та самооцінка учня. Зважаючи на те, що оцінка є сильним реально діючим мотивом навчання, психологи радять, оцінюючи діяльність школяра, особливого значення надавати [3]:

- 1) наполегливості, зусиллям, з якими учень виконує завдання;
- 2) досягнення успіху;
- 3) особливостям раціональності способу, за допомогою якого було отримано результат;
- 4) мотивам, сполукам прагнення ;
- 5) можливостям досягнути більшого успіху.

Прагнення отримати хороші оцінки, схвалення з боку вчителя, батьків, однолітків (мотивація благополуччя), престиж, обов'язок, мотиви самовизначення належать до категорії соціальних, вони відіграють важливу роль у мотиваційній сфері школяра. Усвідомлення важливості навчання для власного зростання, розуміння себе суб'єктом навчання активізує активність учня, стимулює потребу у саморозвитку – навчання стає засобом досягнення бажаного образу „ Я” [1].

Отже, навчання – політизована діяльність. Складну систему його мотивації створюють дві групи мотивів - широкі соціальні та навчально-пізнавальні мотиви. У структурі мотивації навчання розрізняють провідні та підпорядковані мотиви. Існує думка, що ієрархія мотивів навчання має двохверхівкову будову: провідну роль відіграють як соціальні так і пізнавальні мотиви навчання.

Література

1. Гипенрейтер Ю. Б. Психология мотивации и эмоций. Учеб. Пособие. – М.: Мир, 2002. - с. 752.
2. Занюк С. С. Психология мотивации та емоцій. – Луцьк. , 2008.- С.160.

3. Копейна Н. С. Мотивация учебной деятельности : Вопросы практической психодиагностики и психологического консультирования в вузе . – Л., 1984.
4. Маркова А. К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте. – М., 1983.- 320с.
5. Мирнова А. Н. Формирование мотивации учения в школьном возрасте. – М., 1995. – с 192.

УДК 316.362.1/3:[159.922.75:316.361]

БРЕЦКО І. І., БУЧМЕЙ І. І., ЦИП'ЯЩУК А. А.
Мукачівський державний університет

ВПЛИВ СІМЕЙНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ НА ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ ПРО МАЙБУТНЄ СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ

Сім'я – єдина та унікальна група, в якій з дитинства оптимально та природно задовольняються як біологічні, так і психічні потреби людини. В батьківській сім'ї формуються навички, норми поведінки та зразки поводження, соціальні ролі та життєві сценарії, моделі сімейного життя і погляди на виховання дітей.

Особистість, яка розвивається, знаходячись поряд з дорослим, ідентифікує себе з носієм тієї чи іншої соціальної ролі. Батьки спонукають дитину стати дорослою, створюють середовище для соціалізації особистості [4]. Це стосується безлічі соціальних функцій, в тому числі і таких, які використовуються у подружньому житті. Традиції, шаблони взаємовідносин, норми спілкування передаються із покоління в покоління. Батьки постійно виступають прикладом в діяльності. Поступово завдяки саме спільній діяльності, ідеал чоловіка та жінки набуває для дитини більш реальних характеристик. В залежності від моделі сім'ї, стилю виховання та життя, рівня благополуччя, морального клімату відрізняються уявлення дитини про своє майбутнє, своє місце в світі взагалі та уявлення про побудову сім'ї зокрема.

Видатні дослідники впливу психічної депривації на дітей, які виховуються поза родиною, Й. Лангмейер, З. Матейчик висували гіпотезу стосовно передачі негативних характеристик у подружніх стосунках наступному поколінню.

Д. Боулбі, завдяки якому термін «депривація» (що дослівно означає – позбавлення, втрата) увійшов в науковий світ, пояснив дитячу депресію відсутністю батьківської уваги, емоційною холодністю по відношенню до дитини, інакше кажучи, фрустрацією потреби в батьках [1].

Сімейна депривація, що безумовно присутня в якійсь мірі в кожній дисфункціональній сім'ї, як було зазначено в попередньому розділі, негативно впливає на кожен особистість та відображається на всій психічній діяльності, в тому числі і на формуванні неадекватного образу майбутньої родини.

Найбільш докладно вплив родинної депривації на майбутнє сімейне життя розглянуто у категорії дітей, які виховуються в закладах інтернатного

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>